

Frouma e o cento de nomes da acícula¹

Elvira Ribeiro Tobío

*I also know the way
the old life haunts the new*
Mary Oliver, Dog songs

A acícula do piñeiro
ten por volta dos cen nomes
diferentes en galego.
O órgano vexetativo das pináceas,
esa liña aguzada e persistente
que estrala baixo os pés
nun piñeiral de agosto,
roxé co nome de *paúlo*
se eses pés están na Siradella
ou alcanzaron os bancais da Subidá.
Pero se estiveren en Dodro,
en Bexo ou en Manselle,
por exemplo,
o certo é que andarían
por riba do *picón*.
De Bon de Abaixo
a Bon de Arriba, o *pico*,
iso é, terás o *pico*,
que este verán vén bravo por Coruxo,
pola parte de Saiáns,

¹ Este poema de amor á lingua, aos nomes de noso, a unha cadela... non sería nin de lonxe o mesmo sen a valiosa colaboración de Arximiro Fernández Cabanelas, Ana Acuña, Anxo Angueira, Míriam Ferradáns, Iolanda Zúñiga, Amelia Santiso Lorenzo, Míriam Paz González, Silvia Penas, Maricarmen Couso Ares, Héitor Picallo, Avelina Pérez, Josean Pazos, Xina Vega, Hadriana Ordóñez, Ana Rey Cao, María Cao Tíscar, Helena Torres, Alicia Fernández, Dores Tembrás, Antía Otero, María Rivas, María do Carme Vázquez Oubiña, Luz Pichel, Antón Lopo, Benigno Fernández Salgado, Xabier Xil Xardón, Quico Valeiras, Ana Salgado, Carlos Solla... Grazas pola xenerosidade de facerme un presente de palabras, vós que aínda gardades na memoria os nomes das cousas pequenas

tanto en Lois coma nas Cruces
 (anota tamén Vilasobroso).
 Mais o *pico* vólvese *pica* na vila do Baño,
pica pico picón,
 xogo infantil
 de oclusivas xordas e aguillóns,
picón pico pica,
 aguilloada do *Pinus pinaster*
 nos brazos e nas mans aínda sen calo.
 Se o *pico* é vello e está no chan,
mulimada por Carbia.
 Un pouco máis cara ao oeste,
 alguén tripa a *fruma* en Brandariz
 alguén insiste aínda en nomeala
 así, *fruma*, en Pedornes,
 Punta Orelluda, monte do Corrubedo,
 serra da Groba.
 Dille *molime* en Condide,
faúsca en Ventoxo,
chasca nas Neves,
 como unha néboa mesta, unha ave
 bruadora na espesura.
Fáisca, Arcos, Ribadumia,
gharuma en Rianxo, na Picota,
 os *coscos* do piñeiro na Seara
 e, a escasos dous quilómetros,
 en Xuviño, se tomas o camiño das Trubiscas,
 escoitarás *muiña* de boca en boca.
Agulla en Escairón, Bergondo, Codeseda
 e en Alén outrosí *aghulla*, as raparigas
 facemos cordas moi longas con elas
 enganchando unha na outra.
Ghaspallada se vas de Ghradín ata Espiñeiro,
 e se a fortuna ou o tren
 te atoparen en Monforte
 talvez chegues con algo de *poma*
 prendida na pelame.
Piñuca en Cercio,
 en Olives *piñuca*, alí onde estiña
 a Lagoa Sacra que seca.
Puvela, Ferreiravella, Riotorto
 (poida quizais diminutivo de po?),

o poíño vexetal que vai ciscando
o vento entre a fenteira?)

...

Mais se pisas o Acival, A Chan do Monte,
se pasas pola Limia, polo Irixo,
atravesas a montaña máxica do Seixo,
terás *frouma* enriba do chan duro,
a máis esvelta folla da boscaxe.

Frouma, o agudo aguillón que sen pezoña
vai collendo a cor do vimbio vello.

A *frouma* e o amor pairan
sobre a aldea de Pol, no Carballiño,
o amor, o avó e mais a *frouma*
(cunha presiña dela
prendiamos as piñas
pra fague-lo lume
na cociña de ferro).

A *frouma* enzoufada de resina,
isca do lar,
leito do gando,
núcleo do esterco,
pan da terra,
todo iso que ten traza de extinguirse,
se non é que, xa extinto, se fixo espectro.

...

A acícula do piñeiro
(aguzada
conífera
punxente)
ten por volta dos cen nomes
diferentes en galego
e un, apenas un, para ti entre ese cento,
cadela dun cento de adxectivos,

Frouma aguzada,
indómita,
fulxente,
sabuxa,
astuta,
coelleira...

a metonimia dun dardo por emblema,
cento e pico de versos para que dures.

Frouma, o teu nome vai da ponla do piñeiro

á túa pelica de rastrexadora intrépida.
Nomeareite de cen formas diferentes,
pequena *fáisca*, *gharuma*, *ghaspallada*...
podenga ingrávida, fuxidía, *biosbarda*,
para que a túa cor de acícula reseca
siga atravesando os montes todos
e o teu medo sexa coa nada todo un.